

Úpravy Strategického plánu a príprava novej agropolitiky

10.10.2024, Nitra

SUA · FEM
Faculty of Economics and Management

RCAB · Research Center for Agriculture and Bioeconomy

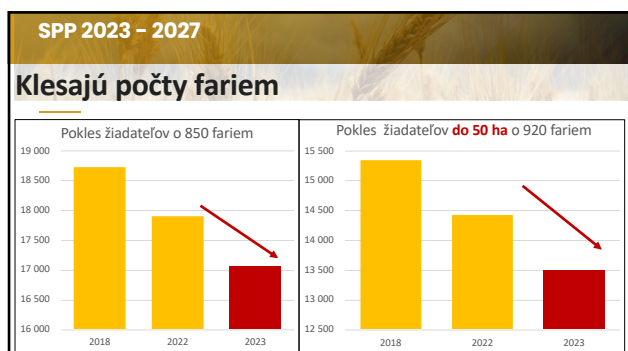
Ján Pokrivčák
Marián Tóth

1

Agenda

Čo hovoria čísla o SPP 2023 - 2027?
Kondicionalita
SPP po roku 2027

2

3

4

SPP 2023 - 2027

Sadzby

Intervencia	Sadzby v EUR na ha alebo zvierá	
	PLÁN	SKUTOČNOSŤ
1. Základná platba BISS	101	105
2. Redistributívna platba CRISS	80/40	81,5/41,5
3. Mladí poľnohospodári CIS YF	101	90,4
4. Eko-schémy:		
Celofarmová (mimo CHÚ/v CHÚ)	59/92	64/118
Pastevný chov Dojnice	321	290
Pastevný chov Jalovice	77	65
Pastevný chov Ovce a kozy	19	18,5

5

SPP 2023 - 2027

Sadzby

Intervencia	Sadzby v EUR na ha alebo zvierá	
	PLÁN	SKUTOČNOSŤ
5. Viazaná podpora príjmu:		
Bielkovinové plodiny	73	80
Dojnice	252	265
Ovce a kozy	23	23
Chmeľ	800	880
Cukrová repa	514	507
Ovocie	558	585
Zelenina (prácna/vysoko prácna)	500/745	550/820

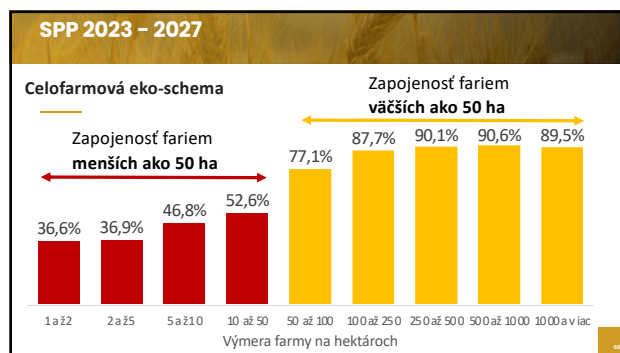
6

SPP 2023 – 2027

Celofarmová eko-schéma

- V roku 2023 podporených 1,53 mil. ha, čo predstavuje 85,6% celkovej výmery
- Menšia zapojenosť u malých fariem a v chránených vtáčích územiach
- Menšia zapojenosť = vyššie sadzby

7

8

SPP 2023 – 2027

Ekoschéma Pasterbný chov:

VYŠŠIA ZAPOJENOSŤ:

DOJNICE	+ 13%
JALOVICE	+ 64%
OVCE/KOZY	+ 9%

NIŽŠIE SADZBY:
Veľký záujem vyžaduje na dodržanie plánovaných sadziab navýšenie alokácie (potrebných cca 2 mil. EUR ročne)

9

SPP 2023 – 2027

Záver

- Pokles pôdy s podporou SPP je negatívnym javom
- Malé farmy sa dostávajú mimo SPP
 - Administratíva, kontroly, neistota, fungovanie inštitúcií
 - Chýba funkčné poradenstvo a zvyšujú sa nároky

10

SPP 2023 – 2027

Sadzby

- Skutočné **sadzby podľa plánu**
- Mohli by sme zvyšovať sadzby pre mladých poľnohospodárov: (250 tis. EUR ročne)
- V snahe podporiť ŽV je možné **zvýšiť sadzby na pasterbný chov**, z BISS
- Zvýšiť **zapojenosť do celofarmovej eko-schémy**:
 - Upraviť nastavenie
 - Alokovať vyššie sadzby z BISS
 - Nie je reálne meniť eko-schémy úplne

11

SPP 2023 – 2027

II. Pilier SPP

- **Neprojektové opatrenia:**
 - **Dobre čerpané:** ANC, Animal welfare, Ekologické poľ.
 - **Nízka zapojenosť:** hlucháň, šetrné postupy, podmäčaná pôda – sú to však nízke alokácie
- **Finančné nástroje**
 - EIP
 - AKIS

12

13

SPP 2023 – 2027

SPP 2023 – 2027 zelenšia oproti 2014 - 2020:

- Prísnejšia kondicionalita (GAEC a SMR)
- Viac peňazí na ekologické opatrenia

Priame platby sú podmienené plnením požiadaviek kondicionality

14

SPP 2023 – 2027

Kondicionalita: SMR (požiadavky hospodárenia)

Hlavná téma	Norma	Požiadavky
Voda	SMR 1	Kontrola difúzných zdrojov znečistenia fosforečnanmi NOVÉ
	SMR 2	Ochrana vôd
Biodiverzita a krajina	SMR 3	Ochrana voľne žijúceho vtáctva
	SMR 4	Ochrana prirodzených biotopov
	SMR 5	Bezpečnosť potravín
Bezpečnosť potravín	SMR 6	Zákaz používania hormónov pri chove dobytka
	SMR 7	Uvádzanie prípravkov na ochranu rastlín na trh
Prípravky na ochranu rastlín	SMR 8	Používanie pesticídov NOVÉ
	SMR 9	Ochrana teliat
Dobré životné podmienky zvierat	SMR 10	Ochrana ošipáných zvierat
	SMR 11	Ochrana hospodárskych zvierat

15

SPP 2023 – 2027

Kondicionalita: GAEC (Dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky)

Hlavná téma	Norma	Požiadavky
Zmena klímy	GAEC 1	Udržiavanie podielu TTP na poľnohospodárskej ploche NOVÉ
	GAEC 2	Ochrana mokradí a rašelinísk NOVÉ
	GAEC 3	Zákaz vypaľovania strnísk na ornej pôde
Voda	GAEC 4	Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov
	GAEC 5	Riadenie obrábania pôdy, zníženie rizika degradácie a erózie
Pôda	GAEC 6	Minimálne pokrytie pôdy
	GAEC 7	Striedanie plodín na ornej pôde NOVÉ
	GAEC 8	Minimálny podiel neproduktívnych plôch alebo prvkov
Biodiverzita a krajina	GAEC 9	Zákaz konverzie alebo preorania TTP v lokalitách y Natura 2000 NOVÉ

16

Porovnanie GAEC v Strategických plánoch (pred modifikáciou)

Zameranie	GAEC	Slovensko	Česko	Rakúsko	Maďarsko
Zmeny kultúry TTP zakázané	GAEC 1	nad 5%	nad 5%	nad 5%	nad 5%
Ochrana mokradí a rašelinísk	GAEC 2	od 2025	od 2025	od 2023	od 2025
Zákaz vypaľovania strnísk na OP	GAEC 3	zákaz vypaľovania	zákaz vypaľovania	zákaz vypaľovania	zákaz vypaľovania
Vytvorenie ochranných pásov pozdĺž vod. tokov	GAEC 4	3m	3m	3m	3m
Svahovitosť	GAEC 5	od 3° (5.24%)	podľa výpočtu US	od 10%	od 12%
Minimálne pokrytie pôdy	GAEC 6	celoročne	letné obdobie	celoročne	celoročne

17

Porovnanie GAEC v Strategických plánoch (pred modifikáciou)

Zameranie	GAEC	Slovensko	Česko	Rakúsko	Maďarsko
Striedanie plodín	GAEC 7	100% ročne	40% ročne, 100%/3roky	30% ročne, 100%/3roky	33,33% ročne, 100%/3roky
Neproduktívne plochy	GAEC 8	4% neproduktívne plochy, 7% NP + prvky viažuce dusík	5% neproduktívne plochy, 7% NP + prvky viažuce dusík	4% neproduktívne plochy, 3-7% NP s eko-schémmami	4% neproduktívne plochy, 7% NP + prvky viažuce dusík
Konverzia TTP v lokalitách Natura 2000	GAEC 9	zákaz konverzie TTP	zákaz konverzie TTP	zákaz konverzie TTP	zákaz konverzie TTP
Kontrola difúzných zdrojov fosfátov	GAEC 10	neuplatňuje	neuplatňuje	uplatňuje	neuplatňuje

18

Modifikácia GAEC na Slovensku			
1. modifikácia zmenila dve normy GAEC:			
Zameranie	GAEC	Pred modifikáciou	1. modifikácia
Striedanie plodín	GAEC 7	100% ročne	podmienka neplatí, ak a) sa viac ako 75 % ornej pôdy využíva na pestovanie tráv alebo iných bylenných krmovín b) viac ako 75 % poľnohospodárskej plochy tvoria TTP c) veľkosť ornej pôdy do 10 hektárov
Neproduktívne plochy	GAEC 8	4% neproduktívne plochy, 7% NP + prvky viažúce dusík	Doplnenie ďalšej možnosti: 3% NP + Započítanie biopásov, spolu minimálne 7%

19

Kondicionalita - zhrnutie
<ul style="list-style-type: none"> • Naša kondicionalita, rozpočet na zelené opatrenia približne na rovnakej úrovni ako v susedných štátoch • Optimalizovať nastavenia kondicionality a konkurencieschopnosti • Vyjednávanie s EK bez podkladov a bez reálnych pozícií SR je neefektívne. • Na podkladoch treba pracovať dlhodobo: Vytvárať reálne kapacity

20

21

Strategický dialóg	
Strategický dialóg (SD): 29 stakeholderov zstupujúcich poľnohospodárov, potravinárov, aktérov rozvoja vidieka, občiansku spoločnosť, akademickú oblasť,... Zverejnená správa určená pre Európsku komisu, členské štáty,	Január – August 2024
Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo Zhrnuté odporúčania Strategického dialógu	Do 100 dní novej EK

22

Strategický dialóg
<ul style="list-style-type: none"> • Príprava nariadení Európskou komisiou (SPP, rozpočet) • Schváľovanie nariadení v Európskom parlamente a Rade EÚ • Na národnej úrovni paralelne príprava SP SPP (inštitúcie, data, analýzy, SP ..). Treba pracovať už teraz. • Platnosť novej SPP od 1. januára 2028

23

Posilnenie pozície poľnohospodárov v hodnotovom reťazci
Prostredníctvom podpory OV
Prostredníctvom boja proti UTP (nekalé obchodné praktiky) Nepredávať systematicky pod výrobné náklady

24

Konkurencieschopné a udržateľné hodnotové reťazce

Zladenie udržateľnosti a konkurencieschopnosti v legislatíve

25

Nový prístup na dosiahnutie udržateľnosti

Štandardizácia a harmonizácia metodiky a merania udržateľnosti, benchmarking, vedecké indikátory

Dynamický benchmarking systém na udržateľnosť
Benchmarking systém a uznané inštitúcie
FSDN namiesto FADN

26

Sociálno-ekonomická podpora poľnohospodárov

Podpora aktívnych poľnohospodárov,

- ktorí to potrebujú
- BISS má byť cieleňá a adresná,
- Podpora mladých, ANC, malých, nových, zmiešaných fariem, novým farmárom

Koniec priamych platieb na pôdu v EÚ?

27

Sociálno-ekonomická podpora poľnohospodárov

EK vytvorí PS na zhodnotenie a lepšie cieleňie priamych platieb

Výsledky hodnotenia do začiatku novej SPP

28

Environmentálne výsledky a welfare zvierat

Ekosystémové platby za činnosť nad rámec legislatívy

Spoločne poľn. a environmentálne kontroly podpôr

29

Proces a financovanie zmeny SPP

Súlady medzi rozpočtom a cieľmi

Fondy SPP koordinované
Iné fondy s SPP koordinované
Časť rozpočtu na nezávislý poradenský systém

Rozpočet na environmentálne opatrenia na najmenej dnešnej úrovni plus navýšenia v ďalších dvoch obdobiach

30

Proces a financovanie zmeny

Vytvorenie AJTF (Agrifood just transition fund)
na financovanie pôžičiek a grantov pre
poľnohospodárov na prechod na udržateľnosť
Farmári vytvoria dlhodobý biznis plán prechodu na
udržateľnosť

AJTF a Nature Restoration Fund – mimo SPP

31

Proces a financovanie zmeny

**Prispôsobenie prudenciálneho rámca
(regulácie bánk)**

**EK a EIB implementujú balíky pôžičiek s
vhodnými podmienkami**

Zvýhodnenie mladých, chudobných členských štátov,...

32

Podpora globálnej zmeny

**Obchodné dohody EÚ a WTO dohody
za udržateľnosť**

33

Rámec pre politiky a riadenie (governance)

**Spoločný rámec pre politiky a riadenie pre
benchmarking**

Zriadiť EBAF (European Board for Agri Food)
Každé 3 roky EK predloží Zelenú správu

34

Rámec pre politiky a riadenie (governance)

Politiky zjednodušovať aj hodnotiť

Zjednodušovanie administratívnej náročnosti,
Hodnotenie dopadov,
Inkluzívne rozhodovanie

35

Spotrebitelia

SPOTREBA UDRŽATEĽNÁ A ZDRAVÁ

Informácie ceny, vhodná ponuka
Označovanie potravín –transparentné, pochopiteľné,

Školský program
Nové **štandardy pre výživu**
EK vypracuje do 2026 **Akčný plán pre rastlinné potraviny**

36

Spotrebitelia

MARKETING, CENY, PRÍJMY ZA UDRŽATEĽNOSŤ

Obmedzenie marketingu nezdravých potravín deťom
 Dostupnosť udržateľných potravín
 dane, ceny, a podpora konkurencieschopnosti a efektívnosti
 jednotného trhu,
 dostupnosť potravín pre nízke príjmové skupiny,
 bezpečné príjmy a férové ceny pre spotrebiteľov

37

Verejné obstarávanie

Úprava Nariadenia 2014/24/EU o
 Verejnom obstarávaní s cieľom zvýšiť
 udržateľnosť

38

Znižovanie emisií

Podpory

Komplexná metodika, ciele, indikátory

Teritoriálny prístup

**Vytvorí sa systém obchodovania s
 emisiami v poľn.**

39

Biologická kontrola

EK vytvorí podmienky pre biopesticídy

40

Ekologické poľnohospodárstvo

**EK a členské štáty vytvoria podmienky
 pre rast ekologického poľn.**

Stimulujú dopyt po ekologických produktoch, verejné
 obstarávanie
 Podpora trhu s ekologickými výrobkami, investície, logo, ...
 Adekvátne financovanie v rámci SPP
 Financovanie výskumu
 Vzdelávanie, informovanie, networking,...

41

Udržateľná ŽV

Podpora na znižovanie emisií v ŽV

EK pripraví nariadenie o AW 2026

**EK pripraví AWL (označovanie) pre
 celú EÚ**

42

Ochrana pôdy

Znížiť do roku 2050 zábery pôdy na nulu, **Stratégia pre pôdu**

EU SOIL MONITORING DIRECTIVE

Ponechať ornú pôdu v poľnohospodárstve, OSA
Zlepšiť prístup k pôde mladými poľnohospodármi

Vytvoríť **Európske observatórium pre pôdu** na monitorovanie transakcií

Štúdia ako inštitúcie v EÚ manažujú pôdu z pohľadu prístupu, mobility, reštrukturalizácie, udržateľnosti

43

Ochrana pôdy

ČŠ vytvoria riadiace a ochranné plány na prispôbenie poľnohospodárstva zmeneným podmienkam (suchá, záplavy,...), ktoré obsahuje aj Nature Based Solutions (riešenia blízke prírode)

Zlepšiť **zadržiavanie vody v pôde, krajine**

Zlepšiť využívanie recyklovanej vody
Inovatívne závlahy

44

Ochrana pôdy

Spoločné zariadenia a opatrenia modrej infraštruktúry

Zvýšiť kapacity inštitúcií venujúcich sa vode

45

Riadenie rizika

EK zrealizuje strategické mapovanie poľnohospodárskej produkcie, riziká a zraniteľnosti

Zníženie rizika závislosti na určitých vstupoch

Politiky na zníženie závislosti

Politiky na podporu produkcie vstupov

Budovanie kapacít

Dostupnosť nástrojov na riziko

Politiky

Komunikácia EK s poisťovňami

EK zreformuje Poľnohospodársku krízovú rezervu

46

Mladí poľnohospodári

EK vytvorí Akčný plán na generačnú obnovu

Prístup k pôde

Úvery

Vzdelávanie

47

Noví pracovníci

Spravodlivé pracovné podmienky

Sociálna kondicionalita

Európsky sektorový sociálny dialóg

Údajová základňa o zamestnanosti a

zamestnancoch

Ochrana zamestnancov, prístup k poradenstvu

...

48

Vedomosti a inovácie

Vedomosti a inovácie

Prístup a zdieľanie vedomostí a zručností

- Zhodnotiť a revidovať poradenský systém
- Investície do výskumu a inovácií
- Zlepšiť regulácie na uvedenie na trh technológií a inovácií
- Zodpovedne digitalizovať
- Sociálne inovácie

49

Záverý

Poľnohospodárska politika

- EÚ vytvára sofistikovanejšie politiky
- Dlhodobá nízka efektívnosť inštitúcií implementovať zložité politiky
- Nedostatočné kapacity – politiky sú zložitejšie**
- Slabá príprava na novú SPP a slabé angažovanie sa**
- Neexistujúce poradenstvo a vzdelávanie
- Nefinancovaný výskum
- Nečerpanie rozpočtu, neefektívne čerpanie rozpočtu

50

Záverý

Konsolidačný balík

- Rast nákladov slovenských firiem
- Pokles slovenského dopytu
- Znižovanie konkurencieschopnosti a sebestačnosti
- Dopady?

51

Záverý – SPP po 2027

- Udržateľnosť
- Prispôbenie udržateľnosti – medzinárodný obchod, legislatíva, kapacity, VO, informácie, prehľady, ..
- Sofistikovanejšie politiky – benchmarking, synergie, hodnotenie, jednotný trh, medzinárodné vzťahy
- Služby pre poľnohospodárov – informácie, štandardizácia, observatory, prehľady, poradenstvo, vzdelávanie
- Výskum a prenos informácií
- Bohatá údajová základňa a vedecký prístup k hodnoteniu

52

Záverý – SPP po 2027

- Oslabujú sa priame platby na pôdu
- Cielené platby na udržateľnosť
- Platby za aktivity nad štandard
- Veľký dôraz na fungovanie vertikál a boj proti nekalým obchodným praktikám
- Mladí poľnohospodári, generačná obnova
- Vidiek a AKIS
- Fondy mimo SPP, na úkor kohézie?

53

 Faculty of Economics and Management

 - RCAB - Research Center for Agriculture and Bioeconomy

Ďakujem za pozornosť
 rcab@uniag.sk

 @RCAB NITRA

54